

DE HEEMKUNDIGE BEJAARDENBOND

Met mijn 32 lentes ben ik een vreemde eend in de bijt bij het bestuur van onze Heemkundige Kring, want de gemiddelde leeftijd van dat bestuur trek ik met gemak in m'n eentje zo'n 10 jaar omlaag. Op enkele uitzonderingen na, ben ik daarmee trouwens in heel Vlaanderen zowat de uitzondering op de regel. Heemkunde, dat is blijkbaar iets voor oude mensen. Ook in de gemiddelde leeftijd van onze medewerkers en van onze leden, blijkt dit te worden bevestigd. Het is trouwens een gemiddelde, dat jaar na jaar hoger komt te liggen. Moet ik dan hieruit concluderen, dat ik prematuur in een seniorenclub ben terecht gekomen en dat ik dus nogal oud van geest ben? Neen, ik denk niet dat we reeds moeten spreken van de Heemkundige Bejaardenbond KLT, maar we zijn reeds gevaarlijk goed op weg om hetzelfde pad te bewandelen als heel wat gildes aan het begin van dit millennium.

De interesse van jongeren in lokale geschiedenis is, in tegenstelling tot wat velen denken, de voorbije decennia niet opgedroogd. Veel jongeren zijn in tijden van voortdurend aanpassen aan veranderingen op allerlei vlakken, net op zoek naar alles wat kan vastleggen wie ze zijn of wat en waarom ze iets doet. Heemkunde kan hun zoektocht naar identiteit versterken, door hen 'roots' aan te bieden. En er is wel degelijk nog steeds belangstelling voor lokaal erfgoed onder jongeren en jongvolwassenen. Bewijzen kan ik daarvoor vinden in de vele gesprekken met een heemkundig onderwerp, waarbij ik duidelijk de volle aandacht krijg van leeftijdsgenoten, die een hoge betrokkenheidsgraad laten blijken door steeds door te vragen en te blijven luisteren naar mijn 'gezever'. Ook de heemkundige quiz die ik de voorbije vijf jaar organiseerde op facebook, geeft door de waardering van een jongere demografie wel aan, dat er wel degelijk een jonger publiek aan te spreken valt. Ten slotte zijn mijn (niet steeds curriculaire) lessen Nederlands over genealogie, etymologie, volkssagen en andere raakvlakken met heemkunde, vaak de lessen die ik tot mijn grootste successen durf te rekenen.

En toch is de instroom van nieuwe leden vooral te vinden bij de zestigplussers. Ik weet natuurlijk ook, dat bij de meeste mensen de interesse in lokaal erfgoed pas op latere leeftijd komt, maar waar blijven de twintigers, dertigers en veertigers die hierop een uitzondering vormen? Ik kan in een gemeente van zo'n 18000 inwoners toch onmogelijk de enige zijn met genoeg interesse om vervolgens ook echt lid of geëngageerd medewerker te worden.

Waar ligt dan ons vergrijzingsprobleem? Dat valt moeilijk te zeggen. Het is misschien een combinatie van verschillende factoren. Zo zijn er onder andere het hoge aantal in- en uitwijkelingen in onze gemeente, waardoor er dus heel wat nieuwe inwoners zijn, die niet echt een band hebben met de lokale geschiedenis. Ook de groei van het cultuuraanbod in de laatste decennia en de nieuwe technologieën om die cultuur te bereiken, spelen niet in het voordeel van ons huidig aanbod.

Het grootste probleem is wellicht de onbekendheid van heemkundige kringen bij jongeren en de associatie tussen heemkunde en senioren bij jongvolwassenen.

Ik stelde aan mijn leerlingen alvast deze vraag: Wat is de heemkundige kring? Duidelijker kan mijn probleemstelling wellicht niet worden bevestigd, wanneer maar liefst 102 leerlingen het antwoord schuldig moesten blijven en het antwoord van die overige zes niet bijster correct of positief was.

Andere antwoorden:

- Dat is dat ding waar mijn grootvader bij zit.
- Dat zijn mensen die zeveren over kappellekes enzo.
- Zoiets saai met een archief en bezig zijn met geschiedenis.
- Zijn dat niet die met hun volksdansen en oude kleren?
- Bij ons in Beerse zijn dat die daar die jenever stoken, denk ik.
- Die hebben toch fotoboeken, niet? Altijd over vroeger met mensen er in die ik niet ken.

Bij mensen van tussen pakweg 20 en 40 jaar, gaf dezelfde vraag al een beter resultaat. Toch zit het ook hier niet meteen snor.

Zo weet ongeveer zestig procent van de 56 mensen van wie ik het antwoord de voorbije twee jaren noteerde, wel degelijk in grote lijnen wat een heemkundige kring is en bij de overigen, doet mijn uitleg doorgaans wel een lichtje opgaan. Interessanter bij die groep, is dat ik bijna telkens dezelfde opmerking krijg, als ik zeg dat ik lid ben van de heemkundige kring: “Is dat niet voor oude mensen?”. Leeftijdsgenoten die interesse tonen, halen aan, dat ze het wel allemaal belangrijk vinden dat iemand zich inzet voor heemkunde, maar dat ze zelf geen tijd of goesting hebben om er aan mee te werken. “Misschien iets voor als ik op pensioen ben.” krijg ik dan te horen. Leeftijdsgenoten die zelf geen interesse in lokale geschiedenis hebben, lachen wel eens met mijn hobby en begrijpen duidelijk niet, waar ik me in godsnaam mee bezig houd.

Onze kring doet wel te verstaan reeds moeite om een jonger publiek te bereiken. Zo zijn we digitaal bereikbaar dan ooit via onze website, maar ook via twitter en facebook. We nemen ook actief deel aan de cultuurdagen van de lagere scholen in de drie deelgemeentes en we organiseren nu reeds drie jaar een kinderdag op ons Heemerf. Het zijn echter inspanningen die totnogtoe geen jongere leden aantrekken, maar laten we hopen, dat ze toch voor meer naambekendheid zorgen en dat we toch bij minstens enkelen het vuur wat hebben aangewakkerd om eventueel later tot onze kring toe te treden.

Succesverhalen bestaan wel degelijk in enkele andere gemeentes. De rode draad hierin blijkt te zijn, dat deze steeds met tijdelijke engagementen op gang zijn gebracht of met projectwerkingen in samenwerking met andere verenigingen. Hoewel men na zo’n eenmalige activiteiten, vele medewerkers direct terug kwijt speelt, blijken er vaak toch enkele mensen te zijn, die de heemkundige smaak te pakken hebben gekregen en (werkend) lid blijven.

Misschien moeten we na enkele serieuze denkoefeningen, hier ook meer op gaan inzetten. Ik ben er zelf nog niet uit wat we exact kunnen doen, maar we zullen het op termijn zeker moeten doen, want hoe grof het ook klinkt, de meerderheid van onze huidige leden is er binnen een kwarteeuw niet meer.

We zitten nu bijna met een heemkundige bejaardenbond. Laten we de heemkundige geriatrie of het heemkundig kerkhof voorkomen en inzetten op een breed publiek met leden uit alle leeftijdsgroepen.

Ief Nuyts